

Renovering av fönster på Vedevågs kyrka

Linde socken, Lindesbergs kommun, Västmanland

2016

Charlott Torgén
Rapport 2016:11

Engelbrektsgatan 3
702 12 Örebro
Tel. 019-602 87 00
www.olm.se

Texterna samt bilderna i denna rapport har licensierats med Creative Commons licens.

www.creativecommons.se

Texterna i denna rapport är skrivna av Charlott Torgén

Bilderna i denna rapport är tagna av Charlott Torgén, om inget annat anges.

INLEDNING	5
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	5
ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING	6
FÖRE ÅTGÄRD	7
Fönster.....	7
Port och dörr.....	8
ÅTGÄRDER	8
Fönster.....	8
Port och dörr.....	10

Inledning

År 2012 beviljades Lindesbergs församling tillstånd från Länsstyrelsen att genomföra en renovering av fönstren på Vedevågs kyrka.

Arbetena påbörjades 2015, slutfördes i oktober 2016. Arbetet har utförts av Risåns Måleri & Färgstation AB samt Arne Nilsson AB. Arbetena har följts av antikvarisk medverkande från Örebro läns museum.

Under arbetena har kyrkans ytterbågar setts över.

Vid slutbesiktningen 8 november 2016 var arbetena färdigställda. Arbetena godkändes ur antikvarisk synvinkel.

Administrativa uppgifter

Diarienummer:	2012.230.096
Länsstyrelsens diarienummer:	433-6401-2012
Entreprenörer:	Risåns Måleri & Färgstation AB, Arne Nilsson AB
Antikvarisk medverkande:	Charlott Torgén, Örebro läns museum
Utförandeperiod:	oktober 2015 – november 2016
Besiktningar:	2015-10-09; 2016-08-10; 2016-08-18
Slutbesiktning:	2016-11-08
Registrerade bilder:	OLM-2016-34-1-25, Charlott Torgén

Översiktlig beskrivning

Vedevågs kyrka ligger på en liten höjd i utkanten av Vedevåg. Kyrkan omges av en kyrktomt. Intill kyrkan ligger två tidigare skolor uppföra 1866 samt 1913, men som idag utgör privatbostäder.

Kyrkan stod färdig 1837 och hade bekostats av brukspatronen till Vedevågs bruk, Eric Cederborgh. Kyrkan ägdes av Vedevågs bruk men kom att bli öde under 1800-talets slut. 1914-16 lät den dåvarande bruksägaren David Cable Keiller bekosta en omfattande renovering. Vid renoveringen uppfördes en sakristia samt en öppen klockstapel, i nationalromantisk stil, norr om kyrkan. I samband med renoveringen skänktes kyrkan till Lindesbergs församling.

Kyrkan har föregåtts av ett brukskapell, ett kapell av trä sammanbyggt med herrgårdsbyggnaden. Det uppfördes av bruksägaren Hans Ehrenpreis d. y. 1735 och var avsett även för brukets anställda. Det revs 1821.

Vedevågs kyrka är en nyklassicistisk centralkyrka med åttkantig planform med sakristia i öster. Dess fasader är ljus spritputsade med slätputsade markerade hörn i form av pilastrar. Grunden utgörs av huggen natursten. Fönster och portar markeras med slätputsade partier. Takfoten är profilerad. Byggnaden täcks av ett kupolklätt koppartak krönt med en centralt placerad lanternin. Fönsterbågarna av trä är uppdelade i fyra lufter indelade med blyspröjs i små rutor.

Kyrkan har genomgått två större renoveringar invändigt, 1944-45 samt 1983-84. Vid den sista renoveringen revs den tidigare sakristian och ersattes med en större som inrymde även källare. Kyrkan hade tidigare ett tegeltak av falsat tegel som byttes till det befintliga koppartaket 1969.

Vedevågs kyrka efter åtgärder.

Före åtgärd

Fönster

Kyrkan har ett större stickbågevälvtt fönster i varje väggparti, utom vid väggpartier med entré samt där sakristian ansluter. Fönstren har en korsformad mittpost med fyra lufter. De två större, nedre lufterna har en mittspröjs av trä. I övrigt är vardera luft indelad med blyspröjs i mindre rutor. Sakristians fönster utgörs av lägre, näst intill fyrkantiga fönster med två lufter där vardera luft är indelad med en spröjs. Samtliga fönsterbågar är av trä. Lanterninen har åtta kvadratiska fönsterbågar indelade med blyspröjs.

Vedevågs kyrka med sakristian längst till höger i bild.

Inför arbetena flagade färgen kraftigt och kittet hade lossnat på många ställen. Mellan fönsterbågarna flagade färgen kraftigt och det fanns tendenser till fuktskador i bottenstyckena. Några rutor var spruckna och blyspröjsen var på vissa ställen trasiga. Fönsterbågarna åt söder var mycket anfrätta och bottenstyckena rötskadade.

Fönstren var utvändigt målade i kulören S6020-G70Y. Under fanns kulören S5040-G30Y. Invändigt var de målade i en bruten vit kulör. Bågarna i lanterninen i en ljusgrå kulör.

Arbetet har påbörjats, så karmarna är på dessa bilder målade. Bågarna är mycket anfrätta.

Innerbåge samt ytterbågens insida. Färgen flagar kraftigt och det finns en antydning till fuktskador mellan bågarna.

Port och dörr

Huvudporten består av en pardörr med dekorativt utformade dörrblad. Till sakristian leder en spegeldörr med överljus. Båda dörrarna var målade i samma gröna kulör som fönstren. Huvudporten hade även den, den en annan grön kulör under.

Åtgärder

Fönster

Fönsterkarmar samt de fönsterbågar som inte hade rötskador skrapades rena från löst sittande färg. De var målade med en alkydoljefärg. Lagningar av silikon togs bort och kittet LA Seal användes. Ett missförstånd skedde mellan entreprenör och antikvarisk medverkan, vilket gjorde att karmar samt flertalet bågar målades med en alkydoljefärg, Nordsjö traditional alkydoljefärg, i stället för en linoljefärg. Fönsterbänkar skrapades rent, målades med en rostskyddsfärg samt slutligen lika färg och kulör som bågarna.

De bågar som hade rötskadade bottenstycken slipades rent från färg och de rötskadade delarna ersattes med nya samt nya droppnäsor, lika befintligt utförande. I samband med att dessa bågar sågs över sågs även blyinfattningen på dessa bågar över. En stor del av blyspröjsen fick ersättas. Några trasiga glas ersattes med Restoverglas. Dana lim Linoljekitt 682 användes. Befintliga beslag rengjordes och sattes tillbaka. Bågarna målades därefter med linoljefärg, EoC.

Karmen har grundmålats liksom fönsterbänken.

Såväl karmar som samtliga bågar målades i kulören NCS S5040-G30Y. Skillnaden mellan alkydoljefärgen och linoljefärgen blev markant. Den gröna alkydoljefärgen blev mycket skarp och lite ”stickig”, till skillnad från linoljefärgen som fick ett ”lugnare” intryck och helt lik den underliggande kulören.

Fönster efter åtgärder. Skillnaden mellan linoljefärgen och alkydoljefärgen är tydlig.

Bågarnas insida samt karmen vid ytterbågen var målade i en mycket ljus grå, nästan vit kulör, i en alkydoljefärg. Dessa partier målades i kulören NCS S2002-Y, lika befintlig kulör.

Fönster efter åtgärder. Ytterbågens insida har åtgärdats.

Lanterninens bågar behandlades som merparten av övriga fönsterbågar. De skrapades rent från löst sittande färg innan de målades med en ljus grå kulör, lika befintlig, med en alkydoljefärg.

Lanterninens bågar har plockats ner för att åtgärdas. Befintliga beslag rengjordes och återanvändes.

Port och dörr

Porten och dörren skrapades rent från löst sittande färg och målades med en alkydoljefärg i kulören NCS S5040-G30Y, Nordsjö traditional alkydoljefärg.

Port och dörr efter åtgärder.

Vid kommande arbeten bör linoljefärg bruten med äkta pigment väljas i stället för en alkydoljefärg, för att få rätt kulör.